

УДК 343.265

Г. В. Плахотник,
аспірантка кафедри кримінального
права № 1 Національного
юридичного університету імені
Ярослава Мудрого

**ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА
ПРО ПЕРЕДУМОВИ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ
ВАГІТНИХ ЖІНОК І ЖІНОК,
ЯКІ МАЮТЬ ДІТЕЙ ВІКОМ ДО ТРЬОХ РОКІВ**

Стаття присвячена дослідженню передумов звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, в аспекті de lege ferenda. Розглянуті можливості віднесення до такої передумови видів покарань, які за КК України можуть бути призначені як основні. Доведено, що доцільно розширити перелік видів покарань, які становили б передумову за рахунок таких видів покарань, як службові обмеження для військовослужбовців та арешт.

Ключові слова: звільнення від відбування покарання, штраф, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, службові обмеження для військовослужбовців, арешт, тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців, довічне позбавлення волі.

Чинним законодавством України достатньо визначений перелік видів покарань, від відбування яких жінка може бути звільнена у зв'язку з вагітністю або народженням дитини. До них належать: громадські та виправні роботи, обмеження та позбавлення волі на строк до п'яти років. Засудження жінки до будь-якого іншого виду основного покарання de lege lata не становить передумови звільнення її від відбування покарання у зв'язку з вагітністю або народженням дитини. Тому суди цілком законно відмовляють у звільненні в таких випадках. Однак зазначене законодавче рішення потребує свого окремого аналізу та критичної оцінки, на підставі яких можуть бути вироблені пропозиції щодо розширення de lege ferenda переліку покарань, які можуть становити передумову названого виду звільнення від покарання. Актуальність цієї статті полягає у необхідності визначення перспектив розширення

переліку видів покарань, від відбування яких жінка може бути звільнена у зв'язку з вагітністю або народженням дитини.

Науковий аналіз проблем покарання та звільнення від його відбування здійснювався багатьма вченими, зокрема: М. І. Бажановим, Ю. В. Бауліним, П. С. Берзіним, І. Г. Богатирьовим, І. М. Гальперіним, О. П. Горохом, В. К. Грищуком, О. О. Дудоровим, О. О. Книженко, Г. А. Кригером, В. А. Ломаком, А. А. Музикою, В. О. Навроцьким, Є. О. Письменським, Ю. А. Пономаренком, А. В. Савченком, М. І. Хавронюком, П. В. Хряпінським та ін. Проте ціла низка проблем, що стосуються передумов звільнення від відбування покарання вагітних жінок та жінок, що мають дітей віком до трьох років, серед яких і винесене у назву цієї статті, залишають не лише не вирішеними, а й досі не поставленими.

Метою цієї статті є вивчення законодавчих положень, практики їх застосування та аналіз відповідних наукових досліджень, аби на їх основі сформулювати науково обґрунтовані висновки щодо передумови звільнення від відбування покарання вагітних жінок та жінок, що мають дітей віком до трьох років. Нижче будуть розглянуті види покарань, що за Кримінальним кодексом України (далі – КК) можуть бути призначені як основні, при відбуванні яких за чинним законодавством не може бути застосоване звільнення від покарання вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до трьох років.

По-перше, штраф, який відповідно до ст. 53 КК становить грошове стягнення із засудженої особи, що накладається судом у випадках і розмірі, встановлених в Особливій частині КК. Штраф – це примусовий захід, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, і полягає у передбаченому законом обмеженні її права власності на певну суму грошових засобів¹. За чинним законодавством штраф – це покарання, що полягає в обмеженні права власності особи, яка

---

¹ Попрас В. О. Штраф як вид покарання за кримінальним правом України. Харків: Право, 2009. С. 33.

вчинила злочин, шляхом застосування судом грошового стягнення на користь державного бюджету України². Штраф є одноактним видом покарання і за чинним КК вважається найменш суворим його видом. При цьому закон не передбачає жодних спеціальних підстав звільнення від штрафу, а, навпаки, навіть у випадках неможливості його стягнення через відсутність у особи достатніх коштів, передбачає заміну штрафу більш суворими видами покарання. Відповідно до ч. 5 ст. 53 КК за таких умов штраф, що був призначений у розмірі до 3000 н. м. д. г. підлягає заміні на громадські або виправні роботи, а штраф, що призначений у розмірі понад 3000 н. м. д. г., – на позбавлення волі на певний строк.

У разі, якщо жінка, якій призначений штраф, завагітніла або народила дитину після засудження, закон не передбачає жодних можливостей для привілеювання її становища. Оскільки штраф не пов'язаний з ізоляцією засудженої від суспільства і не має у своєму змісті обмеження права на працю шляхом покладення юридичного обов'язку працювати, то настання вагітності або народження дитини не може перешкоджати його відбуванню (сплаті). Вагітна жінка або жінка, що народила дитину, яка має грошові заощадження, може сплатити штраф так само, як і будь-яка інша засуджена особа. І лише у тому разі, якщо така жінка не має можливості сплатити штраф, і постає питання про заміну їй штрафу іншим видом покарання, може постати проблема звільнення її від цього іншого покарання.

Якщо заміні підлягає штраф у розмірі до 3000 н. м. д. г., то суд спочатку не може використати як замінюючі покарання ні громадські, ні виправні роботи, оскільки вони не застосовуються до вагітних жінок. У цьому разі виникає ситуація, коли і штраф неможливо застосувати, і заміну здійснити неможливо. Із позицій *de lege lata*, на нашу думку, немає перешкод для застосування судами у таких випадках абз. 7 п. 8 постанови Пленуму Верховного

---

² Пономаренко Ю. А. Штраф як вид покарання у кримінальному праві України (за результатами реформи 2011 р.). Харків: Право, 2012. С. 9.

Суду України «Про практику призначення судами кримінального покарання» від 24 жовтня 2003 р. № 7, відповідно до якого Верховний Суд рекомендує судам у подібних ситуаціях звільняти засуджених від покарання³. З урахуванням того, що підстави звільнення від покарання не можуть встановлюватися рішенням Верховного Суду України, а повинні передбачатися виключно законом, *de lege ferenda* пропонуємо закріпити в законі таку підставу. Вона може бути у вигляді нового абз. 2 ч. 5 ст. 53 КК, наприклад, такого змісту: «У разі неможливості сплати штрафу не більше 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян та відсутності підстав для розстрочки особою, до якої не можуть бути застосовані громадські або виправні роботи, суд звільняє таку особу від відбування штрафу».

Якщо ж постає питання про заміну несплаченого штрафу у розмірі понад 3000 н. м. д. г. вагітній жінці або жінці, що має дитину віком до трьох років, то суд в силу імперативних положень абз. 2 ч. 5 ст. 53 КК зобов'язаний замінити його виключно позбавленням волі. При цьому суд не може застосувати чинну редакцію ст. 79 КК і звільнити жінку від позбавлення волі, що застосовується до неї при такій заміні. Це обумовлено тим, що відповідно до ч. 1 ст. 79 КК «у разі *призначення* (курсив наш. – А. П.) покарання у виді... позбавлення волі вагітним жінкам або жінкам, які мають дітей віком до семи років, ... суд може звільнити таких засуджених від відбування як основного, так і додаткового покарання». Таким чином, звільнення на цій підставі від відбування покарання *de lege lata* неприпустиме у разі застосування позбавлення волі в порядку заміни несплаченої суми штрафу.

З огляду на викладене, не вважаємо за можливе розширити передумови звільнення від відбування покарання на підставі ст. 83 КК за рахунок віднесення до неї штрафу. Разом із тим у законодавстві можуть бути передбачені

---

³ Про практику призначення судами кримінального покарання: постанова Пленуму Верхов. Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03> (дата звернення: 07.05.2018).

особливості щодо заміни несплаченої суми штрафу жінкам, які завагітніли або народили дитину.

Наступним за ступенем суворості видом покарання, що може бути призначений як основне, є позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю (далі – позбавлення права). Позбавлення права обіймати певні посади полягає у припиненні на визначений судом строк права перебування на посадах в державних органах та їх апараті, в органах місцевого самоврядування або на посадах підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, якщо надані за посадою повноваження використовувалися особою для вчинення злочину. Позбавлення права займатися певною діяльністю полягає у припиненні на визначений судом строк права на службу або професійну діяльність чи іншу діяльність, регламентовану відповідними правилами, якщо їх здійснення пов'язане із вчиненням злочину⁴. Це спеціальний вид покарання, який не пов'язаний з ізоляцією засудженого від суспільства. Особі, засудженій до цього виду покарання, на визначений судом строк забороняється обіймати визначені судом посади або займатися визначеними судом видами діяльності. Таким чином, це покарання містить у собі лише негативні зобов'язання засудженого (не здійснювати, не займати) і не покладає на нього жодного позитивного обов'язку (працювати, щось здійснити, щось виконати, щось відбутися тощо). У зв'язку з цим вважаємо слушною думку Ю. А. Пономаренка, який, досліджуючи можливість застосування до осіб, засуджених до позбавлення права ст. 84 КК, зазначав: «сам характер цього покарання є таким, що жодне із захворювань, яким би тяжким воно не було ..., не може перешкоджати виконанню цього покарання»⁵. Те саме стосується і вагітності, яка хоча і є соціально вразливим станом жінки, але не є захворюванням, тому не може перешкоджати відбуванню цього виду покарання. З огляду на викладене можна стверджувати, що законодавець слушно

---

⁴ Шиян Д. С. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як вид кримінального покарання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Дніпропетровськ, 2008. С. 8.

⁵ Пономаренко Ю. А. Види наказаний по уголовному праву Украины. Харьков: ФИНН, 2009. С. 84.

не відніс позбавлення права до передумов звільнення від відбування покарання на підставі ст. 83 КК.

Після громадських і виправних робіт, від відбування яких може бути звільнена вагітна жінка, у системі покарань передбачені службові обмеження для військовослужбовців (ст. 58 КК). Цей вид покарання полягає у тому, що військовослужбовці обмежуються у своїх трудових правах шляхом покладання на них обов'язку служити в певному місці за певною посадою і в певному званні, а також обмежуються в їх правах власності шляхом вирахування з їх грошового утримання певної частини в дохід державного бюджету. Відповідно до ч. 1 ст. 58 КК цей вид покарання застосовується до військовослужбовців, крім військовослужбовців строкової служби. Інакше кажучи, він може бути призначений лише військовослужбовцям, що проходять військову службу за контрактом⁶. Подібність строків, розміру грошового вирахування, порядку призначення, заміни та інших характеристик цього виду покарання до виправних робіт дала підставу багатьом науковцям стверджувати, що службові обмеження військовослужбовців є спеціальним різновидом виправних робіт. Так, М. І. Бажанов зазначав, що службові обмеження це ті самі виправні роботи для військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової служби)⁷.

З урахуванням викладеного досить складним і актуальним вбачається питання про те, чому законодавець, передбачивши можливість звільнення вагітних жінок від відбування виправних робіт (ч. 6 ст. 42 КВК України), не передбачив такої ж можливості для жінок, що відбувають службові обмеження. Адже контрактна військова служба є особливим різновидом державної служби (у широкому розумінні) і як така підпадає під визначення праці у сенсі ст. 43 Конституції України. Будучи засудженою до цього виду покарання вагітна жінка зобов'язана працювати (проходити службу), що може негативно

---

⁶ Про загальний військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 18 червня 1999 р. № 766-XIV. *Відом. Верхов. Ради України*. 1999. № 33. Ст. 270.

⁷ Бажанов М. И. Наказание в проекте УК Украины. *Проблеми законності*. 1999. Вип. 38. С. 170.

вплинути на стан її здоров'я та стан здоров'я її майбутньої дитини. Загалом усі ті аргументи, які привели законодавця до рішення про неможливість призначення вагітним жінкам виправних робіт (ч. 2 ст. 57 КК) і про необхідність негайного, імперативного і безумовного звільнення від покарання жінок, які завагітніли під час відбування виправних робіт (ч. 6 ст. 42 КВК України), повинні були привести його до таких же рішень і стосовно службових обмежень для військовослужбовців. Однак через невідомі причини такі рішення, які були б цілком логічними й послідовними, не були прийняті. Вважаємо, що вже давно є підстави з урахуванням викладених вище аргументів вказану ситуацію виправити шляхом віднесення службових обмежень для військовослужбовців до передумови звільнення від відбування покарання вагітних жінок.

Наступним за ступенем суворості основним видом покарання, який наразі не становить передумови звільнення для вагітних жінок, є арешт (ст. 60 КК). За своїм змістом цей вид покарання полягає в ізоляції особи від суспільства шляхом короткострокового обмеження її особистої свободи у спеціальних установах виконання покарань в умовах підвищених режимних обмежень⁸. Така ізоляція засудженого поєднується із застосуванням до нього обмежень, спеціально передбачених режимом відбування цього покарання. На засуджених до арешту поширюються обмеження, встановлені законодавством для осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі, а крім того, їм забороняються побачення з будь-якими особами, крім адвокатів та інших фахівців у галузі права, одержання передач, крім передач, які містять предмети одягу. До осіб, які відбувають покарання у виді арешту, не може застосовуватися звільнення від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК) та умовно-дострокове звільнення від відбування покарання (ст. 81 КК).

Виходячи з розуміння арешту як короткострокового позбавлення волі цілком слушно можна стверджувати, що до нього можуть бути застосовані ті

---

⁸ Трубников В. М., Шинкарьов Ю. В. Арешт як вид кримінального покарання та особливості його застосування. Харків: Харків юрид., 2007. С. 76.

правила, які встановлюються законодавцем для відносно нетривалих строків позбавлення волі. У досліджуваному аспекті це, зокрема, означає, що якщо законодавець допускає можливість звільнення від відбування покарання у виді позбавлення волі на строк не більше п'яти років жінок, які завагітніли під час відбування такого виду покарання, то він принаймні мав би обговорити питання про можливість застосування такого виду звільнення і до жінок, засуджених до арешту. Дійсно, якщо вагітну жінку можна звільнити від відбування майже п'яти років позбавлення волі, то що перешкоджає звільнити таку жінку від відбування декількох місяців арешту? І чи можна визнати справедливим закон, який надає право бути звільненою жінці, до якої суд застосував один із найсуворіших видів покарання (позбавлення волі), і не надає такого ж права жінці, якій призначений рівнозначний за змістом, але формально більш м'який і фактично значно коротший вид покарання (арешт)?

Викладене дає підставу висунути пропозицію про винесення на наукове обговорення ідеї про розширення передумови звільнення від покарання, передбаченого ст. 83 КК, також за рахунок віднесення до неї арешту. Звісно, що така пропозиція може зустріти критику, засновану, серед іншого, на короткостроковості арешту як виду покарання, особливому режимі його відбування та ін. Проте такі контраргументи можуть бути спростовані наведеними вище міркуваннями, що подібність змісту арешту й позбавлення волі як видів покарань дає можливість поширити на арешт правила, що застосовуються до коротких строків позбавлення волі. Крім того, стан вагітності та народження дитини звичайно є вагомими обставинами для «привілегізації» становища засуджених жінок, які повинні мати максимально сприятливі умови для положів та виховання дитини, а народжена дитина – право жити й виховуватися в родині, повноцінно фізично й інтелектуально розвиватися. Це однаково стосується всіх жінок і дітей. У ст. 83 КК передбачено особливу заохочувальну норму, яка спрямована як на забезпечення нормальних умов розвитку материнства і дитинства в Україні, так і на виправлення жінок, які стали на зло-

чинний шлях. Наявність подібних норм у кримінальному законі продиктована, головним чином, такими мотивами законодавця, як гуманне ставлення до вагітних жінок та жінок, що виховують дітей, заохочення материнства, охорона дитинства, піклування про фізичний та моральний розвиток дітей у повноцінній родині. Нарешті, слід також звернути увагу й на положення п. 2 ч. 1 ст. 536 КПК України, відповідно до якого у зв'язку з вагітністю жінки або народженням нею дитини допускається можливість відстрочення виконання вироку при засудженні жінки не тільки до обмеження чи позбавлення волі, а й до арешту. На нашу думку, одноманітність правового регулювання у названому приписі КПК України є вагомим аргументом на користь забезпечення такої ж одноманітності і стосовно передумов звільнення від відбування покарання.

Крім арешту й обмеження волі, яке належить до передумови звільнення за ст. 83 КК, наступним за суворістю видом покарання в системі покарань є тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців. Це специфічний для нашого законодавства вид покарання, який до того ж є спеціальним – застосовується виключно до військовослужбовців. При цьому з урахуванням змін, внесених до ст. 62 КК законом України від 5 лютого 2015 р. тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців стало видом покарання з яскраво вираженою гендерною прив'язкою. Воно призначається військовослужбовцям, які проходять будь-який вид військової служби (за призовом, за контрактом, за мобілізацією і т. д), однак лише чоловічої статі. Це єдиний у законодавстві України вид покарання, який ніколи, за жодних умов, не може бути призначений жінці. З огляду на це він цілком обґрунтовано не відноситься і не може бути віднесений до передумови звільнення від відбування покарання у зв'язку з вагітністю.

Нарешті, останнім найбільш суворим основним видом покарання у КК є довічне позбавлення волі. Особливість змісту цього виду покарання полягає у тому, що воно обмежує особу в праві на особисту свободу без визначення

строку такого обмеження. За загальним правилом у тій моделі довічного позбавлення волі, яка реалізована в Україні, особа має відбувати його до закінчення її життя – до смерті. За чинним КК передбачено лише дві підстави можливого звільнення від довічного позбавлення волі. Перша – ст. 84 КК, яка передбачає можливість звільнення від відбування покарання за хворобою. Другий – заміна довічного позбавлення волі позбавленням волі на певний строк у порядку помилування, здійснюваного Президентом України. Жоден інший вид звільнення від покарання, так само як і інший вид заміни покарання за чинним українським кримінальним правом до довічно позбавлених волі, не застосовується.

Довічне позбавлення волі не можна віднести до передумов звільнення від покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років. Це пояснюється передусім тим, що зазначений вид покарання застосовується виключно за вчинення особливо тяжких злочинів, як правило, поєднаних із заподіянням смерті іншій людині за обтяжуючих обставин, і лише тоді, коли суд не визнає за можливе застосувати позбавлення волі на певний строк (ч. 1 ст. 64 КК). Отже, призначення особі саме довічного позбавлення волі свідчить про її особливу суспільну небезпечність і виняткову суспільну небезпечність вчинюваного нею злочину. Такий рівень суспільної небезпечності не може бути нейтралізований ні вагітністю жінки, ні народженням нею дитини. По-друге, довічне позбавлення волі не може бути віднесене до передумов звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років ще й тому, що законодавець не допускає можливості такого звільнення навіть для жінок, засуджених за вчинення тяжкого чи особливо тяжкого злочину до позбавлення волі на строк більше п'яти років.

Таким чином, довічне позбавлення волі цілком обґрунтовано не належить і не повинно належати до передумови звільнення від відбування покарання, передбаченого ст. 83 КК. Разом із тим не можна не звернути увагу на те, що вагітність жінки на день винесення вироку унеможливорює призначен-

ня їй довічного позбавлення волі. Імперативну заборону призначати цей вид покарання вагітним жінкам встановлює ч. 2 ст. 64 КК. Якою б винятковою не була суспільна небезпечність жінки або вчинюваного нею злочину, стан її вагітності під час винесення вироку обумовлює те, що максимально можливим для неї покаранням є позбавленням волі строком на 15 років. У зв'язку з цим постає таке запитання: чим відрізняється фізіологічний і соціальний стан, і чому має відрізнитися правовий стан жінки, яка була засуджена до довічного позбавлення волі, але завагітніла під час відбування цього покарання? На наш погляд, оскільки законодавець не визнав за можливе призначати довічне позбавлення волі не тільки жінкам, які є вагітними на час винесення вироку, а й жінкам, що були вагітними на час вчинення злочину, він мав би прийти і до рішення про неможливість відбування цього виду покарання жінками, які завагітніли під час довічного позбавлення волі.

Як уже зазначалося вище, виняткова суспільна небезпечність вчиненого злочину і жінки, що його вчинила, унеможлиблює її звільнення від подальшого відбування покарання. Однак цілком обґрунтованим і послідовним з урахуванням тенденцій правового регулювання було б встановлення правила про обов'язковість заміни довічного позбавлення волі жінкам, які завагітніли під час його відбування, на максимально можливий строк позбавлення волі – 15 років. Ця пропозиція могла б бути реалізована шляхом доповнення ст. 64 КК новою частиною третьою, наприклад, такого змісту: «Жінці, яка стала вагітною або народила дитину під час відбування довічного позбавлення волі, суд замінює це покарання позбавленням волі строком на п'ятнадцять років».

Таким чином, викладене дало підстави запропонувати розширений перелік видів покарань, які складали б передумову звільнення від відбування покарання вагітних жінок та жінок, які мають дітей віком до трьох років, за рахунок таких видів покарань, як службові обмеження для військовослужбовців та арешт. Також слід дослідити питання про визначення у кримінальному законі особливих кримінально-правових наслідків настання вагітності у

жінок, які відбувають довічне позбавлення волі або стосовно яких вирішується питання про заміну несплаченої суми штрафу іншим видом покарання. Однак ці питання є предметом самостійних подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Бажанов М. И. Наказание в проекте УК Украины. *Проблеми законності*. 1999. Вип. 38. С. 167–179.
2. Пономаренко Ю. А. Виды наказаний по уголовному праву Украины. Харьков: ФИНН, 2009. 344 с.
3. Пономаренко Ю. А. Штраф як вид покарання у кримінальному праві України (за результатами реформи 2011 р.). Харків: Право, 2012. 80 с.
4. Попрас В. О. Штраф як вид покарання за кримінальним правом України. Харків: Право, 2009. 224 с.
5. Про загальний військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 18 червня 1999 р. № 766-XIV. *Відом. Верхов. Ради України*. 1999. № 33. Ст. 270.
6. Про практику призначення судами кримінального покарання: постанова Пленуму Верхов. Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03> (дата звернення: 07.05.2018).
7. Трубников В. М., Шинкарьов Ю. В. Арешт як вид кримінального покарання та особливості його застосування. Харків: Харків юрид., 2007. 288 с.
8. Шиян Д. С. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як вид кримінального покарання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Дніпропетровськ, 2008. 20 с.

Плахотник А. В. Перспективы усовершенствования законодательства об основаниях освобождения от отбывания наказания беременных женщин и женщин, имеющих детей в возрасте до трех лет

Статья посвящена исследованию оснований освобождения от отбывания наказания беременных женщин и женщин, имеющих детей в возрасте до трех лет, в аспекте de lege ferenda. Рассмотрены возможности отнесения к такому основанию видов наказаний, которые по УК Украины могут быть назначены как основные. Доказана целесообразность расширения перечня видов наказаний, которые являлись бы основанием для освобождения от отбывания за счет таких видов наказания, как служебные ограничения для военнослужащих и арест.

Ключевые слова: освобождение от отбывания наказания, штраф, лишение права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью, служебные ограничения для военнослужащих, арест, содержание в дисциплинарном батальоне военнослужащих, пожизненное лишение свободы.

Plakhotnik A. Prospects for improving legislation about causes for discharge from punishment for pregnant women and women with children under three years of age

The article is devoted to research of the causes for discharge from punishment for pregnant women and women with children under three years of age of de lege ferenda. The possibility of attributing to such causes the types of punishments that, according to the Criminal Code of Ukraine, can be assigned as the main ones is considered. It is proved that it would be expedient to expand the list of types of punishment, which would be the cause for such types of punishment, as service restrictions for military servants and arrest.

Key words: *discharge from punishment, fine, deprivation of the right to occupy certain positions or engage in certain activities, service restrictions for military servants, arrest, custody of military servants in a penal battalion, life imprisonment.*